

IBRIS

Redactor:
Brândușa Zărnescu

Concept grafic:
Silvia Olteanu

Tehnoredactor:
Radu Nan

Corectori:
Cristiana Ciarec,
Evelin Ceciu / www.corectura.ro

Copyright © 2022 Publishing Solutions
Ediție îngrijită de prof. Marcel-Dumitru Ciucă

Casa Presei Libere, Corp A3-A4, Etaj 1
Tel.: 021.336.36.33
E-mail: office@publisol.ro
Găsiți cărțile noastre pe www.publisol.ro

Descrierea CIP poate fi consultată pe site-ul Bibliotecii Naționale a României
ISBN: 978-606-098-031-5
ISBN vol. III: 978-606-098-034-6

2022

Tipărit la ARTPRINT
www.artprint.ro

We know
books

PROCESUL MARII TRĂDĂRI NAȚIONALE

MAREȘALUL ANTONESCU ÎN FAȚA ISTORIEI

3

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
PROF. MARCEL-DUMITRU CIUCĂ

Cuprins

13. 1946 mai 11, sâmbătă, ora 8:20. – Depoziția lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Țărănesc. **11**
14. 1946 mai 12, duminică, București. – Scrisoarea lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Țărănesc, adresată Președintelui Tribunalului Poporului, prin care îi lămurește acestuia acțiunile întreprinse de el, înainte de și la 23 august 1944, alături de rege, de Mocioni-Stârcea, Niculescu-Buzești, g-ral Sănătescu și g-ral Dămăceanu, pentru înlăturarea guvernului Antonescu. **155**
15. 1946 mai 12, duminică, București. – Scrisoarea lui Ion Mihalache adresată președintelui Tribunalului Poporului, prin care îi explică acestuia poziția lui față de guvernul Antonescu, față de Germania și față de război, convorbirile pe care le-a avut cu Ion Antonescu, inclusiv în noaptea de 22 august 1944. **158**
16. 1946 mai 13, Washington. – Departamentul de Stat al S.U.A. comunică reprezentantului său din București propunerile ambasadei sovietice din Washington de a preda guvernului român al doilea grup de „criminali de război”, considerând că nu este necesar să fie chemați ca martori în procesul de la Nürnberg (Eugen Cristescu, Radu Lecca, Gheorghe Alexianu, Elefterescu). **167**
17. 1946 mai 13, luni, ora 9. – Rechizitoriul acuzatorului public Dumitru Săracu. **170**
18. 1946 mai 13, luni. – Cuvântul avocatului C. Paraschivescu-Bălăceanu rostit în apărarea lui Ion Antonescu, așa cum a fost sintetizat în dosarul procesului. **220**
19. 1946 mai 14, marți, ora 21:10-23:15. – Ultimul cuvânt al Mareșalului Ion Antonescu, așa cum a fost reținut în dosarul procesului. **222**
20. 1946 mai 15, București. – Memoriul lui Ion Antonescu adresat Tribunalului Poporului, prin care exprimă poziția sa față de învinuirile care i s-au adus în Actul de acuzare și în rechizitoriile acuzatorilor publici. **223**
21. 1946 mai 15, București. – Telegrama lui Burton Y. Berry prin care informează Departamentul de Stat american despre posibila revenire asupra pedepsei cu moartea ce se va da în procesul lui Ion Antonescu și al colaboratorilor săi și poziția regelui în această problemă. **259**
22. 1946 mai 16, joi. – „Memoriu în apărare” sau ultimul cuvânt al lui Eugen Cristescu. **262**
23. 1946 mai 17, București – Hotărârea nr. 17 a Tribunalului Poporului din București dată în procesul lui Ion Antonescu și al principalilor săi colaboratori. **287**

24. 1946 mai 17. – Procura autografa dată de Ion Antonescu avocaților săi pentru susținerea motivelor de recurs și pentru prezentarea cererii de grațiere. **423**
25. 1946 mai 22. – Notă informativă despre rezultatul sondajului efectuat în Garnizoana Odorhei asupra condamnării la moarte a Mareșalului Antonescu. **424**
26. 1946 mai 25. – Zvonuri în legătură cu condamnarea lui Ion și Mihai Antonescu; atitudinea ofițerilor Garnizoanei Pitești față de condamnarea la moarte a „criminalilor de război”. **425**
27. 1946 mai 27, București – Sentința Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunea a II-a, pronunțată la recursul făcut de Ion Antonescu și principalii săi colaboratori, judecat între 25-27 mai. **426**
28. 1946 mai 28, București.– Telegrama lui Burton Y. Berry, reprezentantul diplomatic al S.U.A. la București, prin care comunică Departamentului de Stat despre promisiunea obținută de rege de la Petru Groza de atenuare a campaniei de procese împotriva criminalilor de război și a celor răspunzători de dezastrul țării, în schimbul decorării acestuia, ceea ce sprijină planurile electorale ale Guvernului. **502**
29. 1946 mai 29. – Notă informativă asupra rezultatului sondajului efectuat la Batalionul Geniu Marină în privința solidarizării Armatei la sentința de condamnare la moarte a Mareșalului Antonescu. **506**
30. 1946 mai 31, București. – Sentința Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, pronunțată la cel de al doilea recurs în procesul intentat lui Ion Antonescu și principalilor săi colaboratori. **507**
31. 1946 mai 31, București. – Cererea de grațiere adresată de Ion Antonescu regelui Mihai I. **574**
32. 1946 mai 31, București. – Cererea de grațiere a lui Ion Antonescu, adresată regelui de către avocatul C. Paraschivescu-Bălăceanu. **575**
33. 1946 mai 31, București. – Cererea de grațiere a lui Ion Antonescu, adresată regelui de Lița colonel Baranga, mama condamnatului. **575**
34. 1946 mai 31, București. – Raportul prin care ministrul Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, înaintează regelui cererile de grațiere ale condamnaților la moarte în procesul lui Ion Antonescu și al principalilor săi colaboratori. **576**
35. 1946 mai 31, București. – Recomandarea Guvernului, semnată de Petru Groza, înaintată regelui privind hotărârea luată de a se aplica pedeapsa capitală pentru patru dintre condamnații la moarte și de a se comuta pedeapsa pentru ceilalți trei. **577**

36. 1946 mai 31, București. – Raportul înaintat regelui de către ministrul de Justiție, Lucrețiu Pătrășcanu, privind respingerea cererilor de grațiere a patru dintre condamnații la moarte și comutarea pedepsei pentru ceilalți trei. **578**
37. 1946 mai 31, București. – Telegrama lui Burton Y. Berry, reprezentantul diplomatic al S.U.A. la București, prin care comunică Departamentului de Stat că, deoarece Curtea de Casație a respins apelul lui Ion Antonescu și al miniștrilor săi, toți condamnații au adresat regelui cereri de grațiere, iar Guvernul a recomandat executarea pedepsei pentru patru dintre aceștia și comutarea ei pentru ceilalți trei. **579**
38. 1946 iunie 1. – Notă informativă privind rezultatul sondajului efectuat la Centrul de Instrucție Grăniceri în privința solidarizării Armatei la sentința de condamnare la moarte a Mareșalului Antonescu. **582**
39. 1946 iunie 1, București. – Decretul regal prin care se comută pedeapsa cu moartea la care au fost condamnați C. Pantazi, Radu Lecca și Eugen Cristescu. **583**
40. 1946 iunie 1. – Ordinul ministrului Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, către Primul-procuror, de aducere la îndeplinire a Sentinței nr. 17, din 17 mai, în urma respingerii cererilor de grațiere făcute de I. Antonescu, M. Antonescu, C. Vasiliu și Gh. Alexianu. **584**
41. 1946 iunie 1, orele 15. – Cererea Grupului de Detașamente de Gardieni Publici – București prin care se solicită Parchetului General al Tribunalului Ilfov autorizația ca plutonul de execuție să intre în închisoarea Jilava. **585**
42. 1946 iunie 1. – Autorizația acordată de Primul-procuror al Parchetului Tribunalului Ilfov șefului plutonului de execuție de a intra în închisoarea Jilava, însoțit de 30 gardieni. **586**
43. 1946 iunie 1, ora 18:45. – Actul de verificare a morții condamnaților I. Antonescu, M. Antonescu, C. Vasiliu și Gh. Alexianu, întocmit de medicul legist. **586**
44. 1946 iunie 1, ora 19:15.– Procesul-verbal întocmit de procurorul Gh. Săndulescu privind percheziția efectuată asupra cadavrelor celor executați. **587**
45. 1946 iunie 1, ora 19:30. – Cererea adresată de Lița colonel Baranga, mama lui Ion Antonescu, Primului procuror al Tribunalului Ilfov, prin care solicită eliberarea cadavrului fiului ei sau a urnei funerare a acestuia. **588**
46. 1946 iunie 1, ora 19:45. Inventarul obiectelor găsite asupra cadavrului lui Ion Antonescu. **589**
47. 1946 iunie 1, ora 20. – Procesul-verbal întocmit de Comisia constituită de Parchetul Tribunalului Ilfov privind aducerea la îndeplinire a Sentinței nr. 17, din 17 mai 1946, de condamnare la moarte a lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu. **590**

48. 1946 iunie 1. – Ordinul ministrului Justiției adresat Primului-procuror al Tribunalului Ilfov privitor la aparatele cu care s-a fotografiat și filmat execuția; notă privind predarea casetelor și filmelor Ministerului de Interne. **596**

49. 1946 iunie 1, după ora 18, București. – Comunicatul Președinției Consiliului de Miniștri despre respingerea de către rege a cererilor de grațiere făcute de Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gh. Alexianu, în urma propunerii Guvernului, și despre executarea sentinței. **597**

50. 1946 iunie 2, ora 0:30. – Procesul-verbal întocmit de procurorul Gh. Săndulescu privind incinerarea cadavrelor celor executați. **598**

51. 1946 iunie 2, ora 1. – Proces-verbal întocmit de procurorul Gh. Săndulescu privind predarea urnelor funerare comisarului de serviciu al Prefecturii Poliției Capitalei. **599**

52. 1946 iunie 2. – Referatul confidențial întocmit de procurorul Gh. Săndulescu și adresat Primului-procuror al Tribunalului Ilfov privind îndeplinirea delegației încredințate. **600**

53. 1946 iunie 3. – Raportul șefului Secțiunii a II-a Informații-Contrainformații a Armatei în legătură cu aplicarea ordinului dat de Inspectoratul General Educație, Cultură și Propagandă, de a se susține sentința Tribunalului Poporului prin mitinguri și moțiuni – din care reiese că Armata Română, în majoritate, a fost împotriva sentinței de condamnare la moarte. **601**

54. 1946 iulie 6. – Inspectorul General al Jandarmeriei și Directorul Siguranței și Ordinii Publice comunică Ministerului de Interne descoperirea unui manuscris intitulat: „Executarea Mareșalului Antonescu”. **604**

55. 1946 iulie 6. – Inspectoratul General al Jandarmeriei trimite Ministerului de Interne două note informative despre parastasul de patruzeci de zile pentru pomenirea Mareșalului; se vorbește despre cenușa celor executați. **608**

În loc de Postfață **610**

INDICE DE NUME (de persoane și de locuri) **613**

DOCUMENTE III

13. 1946 mai 11, sâmbătă, ora 8:20. – Depoziția lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național Țărănesc.

(Pauză, zgomote în sală.)

PREȘEDINTELE: Vă rog, luați loc! Luați loc, vă rog!

IULIU MANIU: Prefer să stau, d-le Președinte.

PREȘEDINTELE: Să stați. Jos, nu?

IULIU MANIU: Nu, prefer să stau, deocamdată.

PREȘEDINTELE: Cum doriți. Câți ani aveți d-vs.?

IULIU MANIU: Șaptezeci și patru.

PREȘEDINTELE: Domiciliul?

IULIU MANIU: Bădăcin.

PREȘEDINTELE: Profesiunea?

IULIU MANIU: Agricultor.

PREȘEDINTELE: Agricultor. Puneți mâna pe cruce: Jur...

IULIU MANIU: Jur...

PREȘEDINTELE: ... că voi spune adevărul...

IULIU MANIU: ... că voi spune adevărul...

PREȘEDINTELE: Așa să-mi ajute Dumnezeu.

IULIU MANIU: Așa să-mi ajute Dumnezeu.

PREȘEDINTELE: Vă mulțumesc. Pofitiți, în apărare. Vă rog să vă formulați întrebările.

MIHAI ANTONESCU: D-le Președinte, vă rog să binevoiți să întrebați pe d-l Maniu dacă își amintește că s-a întâlnit cu d-l Mareșal Antonescu la 5 septembrie 1940, atunci când d-l Mareșal a fost însărcinat cu constituirea Guvernului și dacă a discutat eventualitatea unui Guvern de Uniune Națională?

PREȘEDINTELE: Da. Domnul martor, vă rog să ne spuneți dacă l-ați întâlnit la data de 5 septembrie 1940 pe Ion Antonescu și dacă ați discutat eventualitatea formării unui Guvern de Uniune Națională.

IULIU MANIU: N-aș putea să precizez <o> dată sigură...

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: ... dar știu că înainte de formarea Guvernului d-sale n-am avut prilejul să-l văd pe D-l Antonescu.

PREȘEDINTELE: Nu ați avut?

IULIU MANIU: Nu am avut.

PREȘEDINTELE: Ați avut sau nu ați avut?

IULIU MANIU: N-am avut. Înainte de formarea Guvernului n-am avut prilejul să-l văd pe d-l Antonescu.

PREȘEDINTELE: Înainte de formarea Guvernului Antonescu, nu am avut ocazia să-l văd pe Ion Antonescu.

Da. Altă întrebare, vă rog!

MIHAI ANTONESCU: Dacă își amintește d-l Maniu că a discutat totuși cu d-l Mareșal Antonescu chestiunea constituirii guvernului și că a refuzat orice concurs regelui Carol II?

IULIU MANIU: Mă rog, dacă îmi dați voie, să arăt puțin cum s-au desfășurat lucrurile.

O voce din sală: Mai tare!

PREȘEDINTELE: Nu, da vă amintiți...

(*Bate cu ciocănelul în masă.*) Rog sala să fie liniștită.

Vă reamintiți, d-v, domnu' Maniu că, în preajma abdicării regelui Carol, ați avut o întrevvedere cu Ion Antonescu și ați discutat asupra abdicării regelui Carol?

IULIU MANIU: Chiar mai multe. Chiar asta vreau să arăt, cum s-a întâmplat.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: Fiindcă e bine să se cunoască.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: D-l Tătărescu, în 23 și în 24 mai '940, a făcut o înțelegere cu Fabricius, ambasadorul Germaniei...

PREȘEDINTELE: Nu este vorba de această întâlnire. Este vorba...

IULIU MANIU: Nu...

PREȘEDINTELE: Vă rugăm să ne răspundeți dacă în preajma întălnirii cuu..., în preajma abdicării regelui ați avut discuțiuni politice cu...

IULIU MANIU: Am avut.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: Ne-am hotărât ca niciunul dintre noi să nu primească nicio însărcinare de la regele Carol. Și...

PREȘEDINTELE: Înainte de abdicarea regelui Carol am avut o întrevvedere cu Ion Antonescu și ne-am hotărât ca niciunul dintre noi doi să nu primim vreo însărcinare din partea fostului rege.

IULIU MANIU: Această înțelegere am realizat-o și cu domnul Constantin Brătianu.

PREȘEDINTELE: Aceeași înțelegere am realizat-o și cu d-l Constantin Brătianu...

IULIU MANIU: ... cu d-l Gheorghe Brătianu...

PREȘEDINTELE: ... cu Gheorghe Brătianu...

IULIU MANIU: ... și cu d-l Stelian Popescu.

PREȘEDINTELE: ... cât și cu d-l Stelian Popescu.

IULIU MANIU: Am ținut o consfătuire...

PREȘEDINTELE: ... cât și cu d-l Stelian Popescu.

IULIU MANIU: Am ținut o consfătuire...

PREȘEDINTELE: Cu Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu și Stelian Popescu.

IULIU MANIU: Am ținut o consfătuire la d-l Dinu Brătianu acasă, unde s-a hotărât, în prezența conducerii Partidului Liberal; din partea noastră, a național țărăniștilor, eram numai doi, era d-l Madgearu și eu. Și am stabilit precis că n-o să primim sub nicio condițiune, niciun fel de însărcinare, niciunul, din partea..., de la regele Carol, câtă vreme e pe tron. Fiindcă...

PREȘEDINTELE: Da. Altă întrebare, vă rog!

MIHAI ANTONESCU: Domnule Președinte, dacă își amintește d-l Maniu că, cu acel prilej, s-a discutat ca la constituirea Guvernului Mareșal Antonescu, s-a discutat ca opoziția și chiar domnia sa să nu îngreueze sarcina Guvernului?

PREȘEDINTELE: Cu această ocazie s-a discutat a nu se îngreua sarcina Guvernului ce urma să se formeze de Ion Antonescu? În eventualitatea abdicării regelui Carol?

MIHAI ANTONESCU: Vă rog să-mi îngăduiți, domnule Președinte, că aș vrea să precizez. D-l Maniu l-a văzut pe d-l Mareșal Antonescu și după constituirea Guvernului...

PREȘEDINTELE: Bine, astaa...

MIHAI ANTONESCU: ... și cu acest prilej de asemenea a stabilit...

PREȘEDINTELE: Asta..., o să urmeze o altă întrebare a d-vs, să precizăm întâi epoca asta.

IULIU MANIU: Vreau să precizez lucrurile exact.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: Ca să fie înțeles.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: M-am înțeles cu conducerea liberală că nici ei, nici noi nu o să primim nicio însărcinare de la regele Carol. Și am primit însărcinarea, de la dânsii, să mă pun în contact cu d-l Mareșal, ca să realizăm și cu domnia sa această înțelegere. Conform acestui mandat, și, în urma dorinței mele de a-l vedea – ieșise atunci de laa..., de la lagăr¹ – m-am înțeles cu d-lui să ne întâlnim într-un loc, undeva într-un loc neutru. Și am călătorit ambii la Ploiești.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: Și acolo întâlnindu-ne, am luat aceeași înțelegeră cu d-l Mareșal Antonescu, ca adecă, nici d-lui, nici eu, nici noi n-avem să primim niciun fel de însărcinare de la regele Carol...

PREȘEDINTELE: Mandatul d-vs și discuțiile d-vs s-au purtat decât asupra acestei chestiuni, că nu veți primi...

IULIU MANIU: ... de la rege...

PREȘEDINTELE: Afară de aceste... domnu' Maniu, vreau să știu – chestiunea aceasta e lămurită – dacă ați mai avut și alte conversații, în legătură cu...

IULIU MANIU: Da. Sigur...

PREȘEDINTELE: ... cuu sprijinuuu...

IULIU MANIU: Sigur, că am stat o oră împreună, și în decursul acestor conversații am văzut care sunt planurile d-lui Mareșal Antonescu și am arătat care sunt și planurile mele. Am stabilit, prin urmare că n-o să primim niciun mandat de agregare, dar ne-am înțeles pe toată această legătură, la Guvernul care vine de a nu lua parte.

¹ De fapt, de la m-rea Bistrița (Vâlcea)

Neprecizând însă cine să fie președinte, ci numai că noi vom fi..., dacă vom detrona pe regele Carol, avem să luăm, împreună răspunderea conducerii țării.

PREȘEDINTELE: Fără a preciza cine va fi președinte.

IULIU MANIU: Fără a preciza.

PREȘEDINTELE: Da. Vă mulțumesc, să consemnez, și după aceea...

IULIU MANIU: Da, da.

PREȘEDINTELE: Cu ocazia aceleiași întrevederi, am stabilit că dacă regele Carol va abdica, să participăm cu toții la guvern, fără a stabili cine va urma să fie președinte...

IULIU MANIU: D-l Mareșal Antonescu și-a rezervat Ministerul de Interne și de Război...

PREȘEDINTELE: ... d-l Mareșal Antonescu rezervându-și Ministerul de Interne și de Război...

IULIU MANIU: ... ceea ce eu am consimțit.

PREȘEDINTELE: ... ceea ce eu am consimțit.

IULIU MANIU: Într-aceea eu a trebuit să petrec de la Ploiești la Cluj, unde aveam de a aranja lucrurile în legătură cu aceasta.

PREȘEDINTELE: Întrevederea a avut loc la Ploiești.

IULIU MANIU: La Ploiești.

PREȘEDINTELE: Întrevederea a avut loc la Ploiești. După care eu am plecat la Cluj.

IULIU MANIU: Cluj. Înțeles fiind cu d-l Mareșal că miercuri, a treia zi,...

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: ... a patra zi, ca... duminica, ne vom întâlni la București amândoi și amândoi ne vom prezenta la regele Carol în audiență și vom forța, vom pretinde și vom forța abdicarea lui. Venind eu îndărăt, am aflat...

PREȘEDINTELE: Urma ca, după trei zile, eu să-l reîntâlnesc la București,...

IULIU MANIU: Da.

PREȘEDINTELE: Urma ca după trei zile eu să-l reîntâlnesc la București și împreună să ne ducem la regele Carol...

IULIU MANIU: Da.

PREȘEDINTELE: ... unde să căutăm a obține abdicarea. Vă rog, când sunteți obosit, luați loc!

IULIU MANIU: Mulțumesc!

Regele Carol, probabil, îndemnat de demonstrația mare care am făcut-o noi, Partidul Național Țărănesc, la statuia lui Mihai și, poate, aflând de intențiunea pe care avem, l-a invitat pe d-l Mareșal în audiență. Dânsul, fără de a cere noi audiența... Eu nu eram în București.

PREȘEDINTELE: Înainte de a veni d-vs.

IULIU MANIU: D-l Mareșal s-a prezentat la audiență. Și după ce am venit îndărăt, mi-a comunicat că regele Carol i-a oferit să facă Guvernul și că domnia sa, în baza înțelegerii care am avut-o, a refuzat să ia, să facă Guvernul.

PREȘEDINTELE: Da. Înainte de a sosi eu la București, regele Carol l-a chemat în audiență pe Ion Antonescu, căruia i-a oferit să formeze Guvernul, ceea ce Ion Antonescu a refuzat, dat fiind înțelegerea noastră de a nu primi Guvernul de la regele Carol.

IULIU MANIU: În aceeași seară eu am avut plăcerea să-l văd pe d-l Mareșal într-o casă particulară, în care am reconfirmat înțelegerea făcută și în care mi-a comunicat ce a vorbit cu regele Carol.

PREȘEDINTELE: În aceeași seară, l-am întâlnit pe Mareșalul Antonescu, care mi-a comunicat rezultatele audienței avute și mi-a reconfirmat înțelegerea noastră.

IULIU MANIU: În aceeași noapte, a fost din nou chemat în audiență d-l Mareșal Antonescu. Ce s-a întâmplat în acea audiență nu știu.

PREȘEDINTELE: În aceeași noapte, a fost din nou chemat în audiență Mareșal <ul> Antonescu. Ce s-a întâmplat însă în acea noapte, eu nu știu.

IULIU MANIU: Altă zi am aflat, probabil în urma unor intervențiuni pe care eu nu le cunosc, am aflat că d-l Mareșal a primit prezidiția Consiliului de Miniștri, cu condiția ca să fie conducător al statului și ca unele prerogative regale să-i fie transpuse domniei sale.

PREȘEDINTELE: A doua zi am aflat că Ion Antonescu a primit însărcinarea de a forma Guvernul cu condițiunea de a fi conducătorul

statului și de a i se transmite unele dintre prerogativele regale... și de a i se transmite unele dintre prerogativele regale.

IULIU MANIU: Eu de la această dată pe d-l Mareșal Antonescu nu l-am mai văzut.

PREȘEDINTELE: Până când?

IULIU MANIU: Până când n-a format Guvernul.

PREȘEDINTELE: De la această dată... – Adică după abdicare?

IULIU MANIU: După abdicare...

PREȘEDINTELE: ... nu l-am mai văzut..., nu l-am mai văzut decât după ce a format Guvernul..., după ce a format Guvernul, după abdicarea regelui Carol.

Vă rog să formulați altă întrebare!

MIHAI ANTONESCU: Dacă își amintește d-l Maniu că l-a văzut pe d-l Mareșal Antonescu după constituirea Guvernului și, cu acel prilej, i-a arătat că nu va avea din partea opoziției o situație care să-i îngreuiască sarcina?

PREȘEDINTELE: După constituirea Guvernului, l-ați revăzut pe Mareșal Antonescu și dacă cu această ocazie i-a...

MIHAI ANTONESCU: ... a căzut de acord cu d-l Mareșal?

PREȘEDINTELE: ... l-ați asigurat că opoziția nu-i va îngreui situația?

IULIU MANIU: Într-adevăr, după ce a format Guvernul, l-am întâlnit pe d-l Mareșal, dar dânsul nu mi-a făcut niciun fel de propunere de a intra, partidul nostru sau reprezentanții săi, în guvernul domniei sale. Probabil fiindcă știa că o astfel de invitare ar fi inutilă,...

PREȘEDINTELE: Da. V-a dat siguranță, că nu...

IULIU MANIU: Vă rog! Imediat, imediat!... fiindcă dumnealui știa părerile mele, că partidul nostru și eu în guvern dictatorial nu pot să iau parte, nu iau parte.

PREȘEDINTELE: L-ați asigurat totuși că nu-i veți face greutăți?

IULIU MANIU: Nu, nu. Vă rog...

PREȘEDINTELE: Vă rog să răspundeți la întrebare!

IULIU MANIU: Nu pot așa răspunde. Eu trebuie să arăt, trebuie să spun așa... d-l Mareșal n-a oferit să intre careva om de-al nostru

în Guvern, în schimb însă și-a arătat dorința că dacă va avea nevoie de tehnicieni, ca să-l ajute în guvernare, noi să nu refuzăm acești oameni.

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: Și atunci, într-adevăr, în urma acestei dorințe a d-sale, am și admis ca doi-trei distinși tehnicieni de-ai noștri, în diferite ramuri ale vieții publice, să ia parte în guvernul d-sale, ca secretari generali.

PREȘEDINTELE: Da. Am înțeles. După constituirea Guvernului, din 6 septembrie, în întvederea pe care am avut-o cu Ion Antonescu, domnia sa nu mi-a propus ca membri ai Partidului Național Țărănesc să intre în Guvern, – virgulă – cred că nu mi-a făcut această propunere știind că Partidul Național Țărănesc nu ar fi putut primi să participe la o guvernare dictatorială. Însă mi-a cerut a-i da ca tehnicieni...

IULIU MANIU: ... amândoi...

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: ... sau unui tehnician de care va fi lipsă, să intre în serviciul d-sale.

PREȘEDINTELE: ... a da ca tehnicieni unii oameni de-ai noștri, ceea ce am învoit.

IULIU MANIU: Nu, vă rog, nu așa! Nu mi-a cerut să dau...

PREȘEDINTELE: Da.

IULIU MANIU: ... și că dacă dumnealui va invita pă cineva, atunci eu să nu contrazic...

PREȘEDINTELE: Atunci, îî... – Cum ai spus mata?

Dactilografa: ... a da ca tehnicieni unii oameni de-ai noștri...

PREȘEDINTELE: Nu! Citește, citește cu câteva rânduri maiii...!

Dactilografa: Cred că nu mi-a făcut această propunere, știind că Partidul Național Țărănesc nu ar fi putut primi să participe la o guvernare dictatorială. Însă mi-a cerut a-i da ca tehnicieni unii oameni de-ai noștri, ceea ce...

IULIU MANIU: Cuvântul a-i da nu-i bun.

PREȘEDINTELE: Da. Bine, bine, o să arăt. Mai precis, nu mi-a cerut a da tehnicieni...

IULIU MANIU: Da.

Dactilografa: ... nu mi-a cerut...

PREȘEDINTELE: ... a da tehnicieni de-ai noștri, ci, în cazul când va alege astfel de persoane, dacă vor fi din partidul nostru, să mă învoiesc a accepta..., să mă învoiesc a accepta să colaboreze.

IULIU MANIU: Dar nu ca colaboratori politici, ci administrativi.

PREȘEDINTELE: Am învoit acest lucru..., am învoit acest lucru, însă nu sub forma unei colaborări politice, ci numai ca tehnicieni...

IULIU MANIU: Da, administrativi.

PREȘEDINTELE: ... tehnicieni administrativi..., administrativi. În acest fel au fost numiți... secretari generali?

IULIU MANIU: ... au fost numiți doi...

PREȘEDINTELE: ... au fost numiți doi secretari generali.

IULIU MANIU: Unul, ...

PREȘEDINTELE: D-l Gerota.

IULIU MANIU: Acela imediat, și...

PREȘEDINTELE: Imediat, Gerota...

IULIU MANIU: Da.

PREȘEDINTELE: D-l Gerota, imediat...

IULIU MANIU: Și după aceea a fost, mai târziu, numit d-l Grigore Popescu...

PREȘEDINTELE: ... și mai târziu...

IULIU MANIU: ... un tehnician în materie industrială și comercială...

PREȘEDINTELE: ... d-l Grigore Popescu, tehnician în materie comercială și industrială...

IULIU MANIU: ... la Ministerul Aprovizionării.

PREȘEDINTELE: ... la Ministerul Aprovizionării.

Dactilografa: ... la Ministerul?

PREȘEDINTELE: Aprovizionării.

Altă întrebare, vă rog!

MIHAI ANTONESCU: D-le Președinte, dacă cu acel prilej, d-l Maniu a fixat, ca principiu, că secretari generali pot să fie toți tehnicienii pe care i-ar numi Guvernul, oricine deci dintre

membrii Partidului Național Țărănesc, iar miniștri să nu fie personalități de partid, reprezentative, care prin prezența lor să facă aparentă participarea partidului la guvern, pentru aceștia trebuind aprobarea specială a d-lui Maniu, ca președinte, pentru fiecare în parte?

IULIU MANIU: Nu, nu.

PREȘEDINTELE: Da. Vă rog, domnu' martor!

IULIU MANIU: N-am admis sub niciun fel, nici cu aprobarea mea, nici fără aprobarea mea, să intre vreun ministru.

PREȘEDINTELE: Nu am admis în niciun fel, nici cu aprobarea mea, nici fără aprobarea mea, să intre vreun ministru din partid, membri de partid.

IULIU MANIU: Iar în ce privește funcționarii administrativi, dacă va alege pe cineva, că ne va cere anterior învoirea.

PREȘEDINTELE: Dar dacă va alege funcționari administrativi, să participe numai dacă îmi va cere anterior învoirea.

IULIU MANIU: Aprobarea. Înțeleg respectivul domn, candidatul.

PREȘEDINTELE: Înțeleg, respectivul domn.

Dactilografa: ... înțeleg?

PREȘEDINTELE: Înțeleg, respectivul domn.

IULIU MANIU: Da.

PREȘEDINTELE: Altă întrebare?

MIHAI ANTONESCU: Dacă, cu acel prilej, d-l Maniu a declarat d-lui Mareșal Antonescu și s-a situat într-o poziție de rezervă, declarând că înțelege să rămână în această rezervă pentru alte împrejurări?

PREȘEDINTELE: Dacă, cu această ocaziune, v-ați situat într-o pozițiune de rezervă?

IULIU MANIU: Nu, doar fiindcă am fost în contra acestui guvern. Deci asta nu e un < lucru > în sine că eu stau în rezervă.

PREȘEDINTELE: Nu a fost vorba de o rezervă a mea față de acest guvern, deoarece eu eram contra Guvernului.

MIHAI ANTONESCU: D-le Președinte, îngăduiți-mi să întreb pe d-l Maniu, eu nu mai înțeleg, de o parte...

PREȘEDINTELE: D-vs nu faceți nicio apreciere, formulați întrebări, vă rog!

MIHAI ANTONESCU: Nu, vă rog, tocmai de aceea...

PREȘEDINTELE: Formulați întrebări în apărarea d-vs!

MIHAI ANTONESCU: Tocmai vreau să formulez o întrebare în legătură cu răspunsul pe care l-a dat d-l Maniu...

PREȘEDINTELE: Form...

MIHAI ANTONESCU: Pe o parte, l-a văzut pe d-l Mareșal Antonescu înainte, s-a înțeles cu d-sa la constituirea Guvernului...

IULIU MANIU: Nu m-am înțeles!

MIHAI ANTONESCU: Eventual...

IULIU MANIU: Nu m-am înțeles.

MIHAI ANTONESCU: Mareșalul și-a rezervat Armata și Internele. După aceea se constituie Guvernul, discută cu d-l Mareșal Antonescu și..., îl vede pe d-l Mareșal Antonescu, acordă ca să participe tehnicieni, tehnicieni, însă membri ai Partidului Național Țărănesc. Ce însemnează a fi contra unui regim căruia totuși, prin capul său, îi acorzi încrederea unei discuții și a unor... unui schimb de vederi și căruia îi oferi, în orice caz, colaboratori?

PREȘEDINTELE: Da. În aceste...

MIHAI ANTONESCU: Chiar eu am avut pe d-l Gerota secretar general...

PREȘEDINTELE: Să înțelege...

MIHAI ANTONESCU: ... care mi-a comunicat că d-l Maniu i-a dat agreementul, și a spus-o chiar aici, cum știți, și i-a dat agreementul pentru participarea la minister...

IULIU MANIU: Nu la minister, ...

MIHAI ANTONESCU: ... ca secretar general.

IULIU MANIU: Secretar general administrativ, nu politic.

PREȘEDINTELE: Da, cum explicați?

(Zgomote în sală. Președintele bate cu ciocănelul în masă.)

Vă rog, d-le Maniu, cum explicați d-vs?

IULIU MANIU: Da, vă rog, d-le Președinte, noi suntem toți români și nu suntem canibali. Pentru că în moment dat o părere